

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoljivo pošljati (frankirani) vredniatvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa opravištvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina: Vabilo. — Učitelj v svojih razmerah. (Konec.) — Ljudsko šolstvo na Štajerskem — Listek. — Dopisi. — Razne stvari. — Spremembe. — Listnica. — Inserati.

Vabilo

na naročbo za leto 1886.

Z današnjo številko zvršuje „Popotnik“ svoje šesto leto.

Je-li zadovoljil svoje bralce in čast. prijatelje svoje v tej meri, kakor smo želeli, ne moremo izreči mi; to pa smo si svesti, da smo se tudi letos resno in pošteno trudili z blago pripomočjo vrljih naših sotrudnikov, katerih štejeemo lepo število izpolniti po možnosti to, kar smo v letošnji prvi številki obljubili. Blagim našim sodelovalcem bodi s tem za požrtvovalni njih trud izrečena najgorkejša hvala.

Z novim letom nastopi „Popotnik“ 7. leto svojega težavnega delovanja ter se obrača do vseh svojih dosedanjih blagih podpornikov z prijaznim vabilom, naj mu blage volje pripomagajo tudi v bodočem letu izvrševati svoj težavni zastavek. Po svojem sedanjem nepremakljivem načelu bode „Popotnik“ tudi v prihodnje deloval za napredek narodnega šolstva in pospeševanje strokovnjaškega in občnega izobraženja našega učiteljstva ter potegoval se za njegove pravice in — ako treba — tudi branil čast našega stanú.

„Popotnik“ izhaja 10. in 25. vsakega meseca in stoji za celo leto 3 gld., — za pol leta 1 fl. 60 kr.

Spise in dopise, kakor tudi naročnino vzprejema izdajatelj in vrednik

M. J. Nerat.

Reiserstrasse št. 8, Maribor.

Učitelj v svojih razmerah.

(Konec.)

Preostaja nam še omeniti razmere učitelja k onej vrsti občine, s katero stikati se mu ni baž dolžnost poklica, ampak zgolj občevanja. Marsikje sta duhoven in učitelj skoro edini više izobraženi osebi, ter je v takih občinah tudi naravno, da pričakuje se celo od učitelja, da blage volje sodeluje] pri pod-

vzetjih, ki se hvalevredne vrté po napredku. Toda tudi tam, kjer je zadosti višezobraženih oseb, pričakujemo najti učitelja v krogu, v katerem se vklanjajo napredku.

Ako ni to njegovemu lastnemu poklicu na kvar, zamore in ima se učitelj udeležiti takšnih občekoristnih podjetij, kakor n. pr. bralna, kmetijska, učiteljska in podobna društva, ter po svojih močeh in s primernim načinom pri njihovem razvoju sodelovati; toda naj se varuje, da pri splošnih, vseobčekoristnih in človekoljubnih težnjah ne zanemari svoje najprve dolžnosti, šole, kakor tudi, da s preveliko vnetostjo ali celo častilakomnostjo svojemu učiteljskemu poklicu ne škoduje. Glede teh in drugih sličnih stvari, ne išči zadostenja v javni pohvali, marveč v svojej zavesti, da se pošteno za dobro poganjaš!

Kolikor skromnejši deluje učitelj na tem polju toliko srečnejšega se tudi čuti sam pri sebi in tem več si pridobiva časti in spoštovanja pri svojih soobčanih. Zna-li tudi v tej zadevi ohraniti primeren takt, tako zamore svoji občini često pokazati na svoje vspešno službovanje in zasejati marsikatero dobro seme, ki priueso stoteri sad. Kot ud navedenih in sličnih društev udeležuje se učitelj tu in tam različnih zabav, kakor jih prilika nanese in kakor so v njegovi občini običajne. Toda razumno je samo po sebi, da morajo te zabave biti dostojne.

Nikakor ne pripadamo k onim, ki hočejo obsoditi učitelja k nekemu meniškemu načinu življenja ter napraviti iz njega puščavnika. „Narodni učitelj“ spada k narodu! On z narodom živi ter ima sodelež na njegovem veselju in njegovih skrbah; ni potrebno iznajti za učitelja posebne morale. Toda to od učitelja moramo po vsej pravici pričakovati, da ostane svest si svojega vzvišenega poklica, ter ne teži odlikovati se z razbrzdano veselostjo, neprimerno šalivostjo in komedijantovskim glumačarstvom, ali sploh s kakoršno koli nedostojnostjo.

Od večih strani se z ozirom na šolo v najprijaznejšem smislu nasvetuje, naj bi učitelj omejil svoje delovanje edino le na svoj poklic in si iz tega stališča bistveno prizadeval, pridobiti se za svoj odgojiteljski posel potrebne sigurnosti in temeljitosti. Toda nek nemir in nekakšna naglica v tačasnem socialnem življenju zabranjujete marsikomu zapopasti, da se tudi v ožjem krogu dá intenzivno delati in da se z omejenimi in združenimi močmi baš v tem ožjem krogu zamore najsigurneje in najgotoveje služiti občnemu blagru. Ošabnost in preceenjevanje lastnih moči pa zapelje mnoge, da tudi v druge kroge posežejo in da še le v tem okolišu je dobrotu doma ter pokažejo, kaj vse premorejo. Tudi učitelje tlači pogostoma taka slutnaja, da bi zapustili lastni svoj delokrog. — Ni-li učitelj vdan s vsem srcem svojemu poklicu, tako ta ne izpolnjuje njegovih misli in teženj, on čuti nekako praznoto, pustobo, ki ga sili v druge kroge in ga zapelje na tuje polje. Njegova častiželjnost ga mika, vrivati se v občene zadeve in je — ako le mogoče — celo voditi, in trenutkova priljubljenost, zaslepivša ga, dá mu prezreti, da se giblje na tujih, nestalnih tleh, kjer redko kdaj plačilo najde. Z neodvrljivo izkušnostjo je dokazano, da se učitelj v tistej meri oddaljuje potrebnemu mu notranjemu miru in pokojnosti, v katerem njegovo odgojiteljsko delovanje propada — da spoštovanje in zaupnost

k njemu zgine, ako išče svojo čast v čem drugem nego v učiteljstvu, svoj ponos drugje, nego v blagru svoje šole.

Pri tej priliki se je varovati učiteljem prilizne popularnost. Učitelj se ne sme ljudi po vsem izogibati, on mora biti ž njimi in jih mora razumevati — ipak nasproti temu pa se mora izogibati vsakaga vsakdanjega pobratimstva, ki se pri kartah in družbah v gostilnah vršé. Baš s tem da ne uživa vseh ljudskih veselje, pokaže učitelj, da ima druge plemenitejše užitke in zabave nego le smiselne; baš s tem si pridobiva važnosti in vendar njegova popularnost škode ne jemlje.

Mladi učitelji teže po onej nečimerni popularnosti, ki je tolikanj nevarnejša, kolikor težje je popraviti hibe na tej poti storjene. Pretirano občevanje se nikdar ne priporočuje, kajti ono krade čas ter dela mnogo odvisnosti in dolžnosti. Učitelju ni potrebno, da bi postal v tem smislu „vsečlovek“, da bi vsakteremu ugajal, vsakemu se praljuboval.

Ni sicer potrebno in povsodi mogoče, da bi učitelj občeval zgolj le s tovariši v poklicu. Določilnih pravil v tej zadevi ni mogoče ustanovljati, ker o tem odločujejo osebne in krajevne razmere; toda na učitelja, ki z vsakim raje občuje nego z učitelji, tudi dosti ne držimo! Kdor svoj poklic istinito ljubi, ta najrajši o njem govori; in s kom se zamore bolje o tem zabavati, nego z učiteljem? Vsled tega je dobro za mladega učitelja, poiskati si kar s početka svojega učiteljevanja izmed svojih tovarišev prijatelja, ki zasluži spoštovanje in zaupanje, ter udati se mu s celo dušo. Sploh, mladi učitelji! iščite dotiko le s takimi osebami, od katerih se zamorete kaj naučiti.

Občevanje s prebivalci zahteva sploh opasnosti, ker ono zakrivi prepogostoma od te ali une strani neprijaznost, katera le prerada podtika osoben interes. Tisti učitelj ravna najbolje, ki živi s vsakim v miru pa išče le z malokaterim zaupljive prijateljske zveze. Za kolikor zaupljivejši on sploh stopa v razne take odnašaje, toliko več si snuje niti, kojih razvoj mu misli in srce napolnjuje ter ga pripravlja ob vnanji in notranji mir — tem več da svetu priložnosti „skrbeti“ za njegove zasebne razmere in soditi o načinu njegovega življenja.

Zares, prijeten je način prijateljskega občevanja, ki vsakega vabi in tolaži, pa vendar vzdrži v dostojnih mejah; a ipak ne zna vsakde ta način najti. Vzlasti mladi učitelji, izstopivši iz zavoda, še nimajo v tej reči dovoljnihkušenj. Navadno izpregledajo naveden način s tem, da se preveč potegujejo za prijateljstvo vsakega, vsem stiskajo roke in vsakemu, kdor se jim količkaj prijazno približa, pri prvem srečanju brez pomisleka preveč zaupajo, ter tudi pozneje — prevarani mnogoterih nad in pričakovanj — le težko zopet krenejo sebe in druge na pravi tir.

Da ima učitelj v vsaki družbi ohraniti dostojno nravnost, pojavljati oglašenost za vsaki slučaj, da nema rabiti v govoru izrazov, ki se navadno le v nižjih vrstah ljudi slišijo, to se razumi samo ob sebi. Sploh bodi učitelju mar, da varuje vedno in povsod tako imenovani „bon ton“, s čem pa se ne razumeva, da zgolj umi dvorjaniti krasnemu spolu, se pri mizi neprisiljeno vèsti, se po najnovejših žurnalih oblačiti in podobno, marveč da pojavlja vedno in povsod med izobraženci navadno „oglašenost“ in tako zvano etiketo, ki mu naj ne bo po vsem stvar nepoznata.

Pri tej priliki je nam se zmeniti še tudi o soudeležbi učitelja na javnem življenju občine in naroda. Kakor vsak drugi občan, ima tudi učitelj ne le pravico, marveč tudi dolžnost, svojo pozornost obračati na javne zadeve občine in dežele. S tem, da je postal kdo učitelj, ni prenehal še biti občan svojega naroda in dežele. Toda izpolnitev pravic in izvrševanje ž njimi združenih občanskih dolžnostij ne sme v učitelju nikdar potlačiti učitelja! Pred vsem mora najpoprej šola najti svojo polno pravico!

Konečno še imamo omeniti učiteljevo ekonomično stanje. Dasi tudi so se dohodki učiteljstva nasproti poprejšnim slabim časom precej zboljšali, tako vendar mnogokje ne zadostujejo za primerno oskrbovanje vseh nujnih potreb, da bi zamogel učitelj svojo družino dostojno preživiti.

Razumljivo in opravičeno je toraj, da se učitelj ogledava po postranskih zaslužkih. So namreč postranska opravila, ki učitelju nekaj vržejo in se dajo spojiti z njegovo javno službo.

Toda pri takih opravilih se je učitelju pred vsem varovati dveh stvari, dvojih skalin: postransko opravilo mora pred vsem biti primerno javni službi učiteljski ter ne sme učiteljski mu poklic obteževati tako, da bi postalo vsakdanje glavno njegovo opravilo. Tudi v tej stvari je treba učitelju držati se primerne mere in ohraniti razumni takt.

Privatno poučevanje zлага se sicer s poklicem učitelja, toda premnogo privatnih ur vtegne biti na škodo šolskemu poduku, kajti učitelj, ki se pred šolo ali v poludnevnem prenehljaju bavi s privatnim poučevanjem, pride mnogokrat že utrujen, razjarjen v šolo. Da mu potem postaja šolski poduk, vzlasti v poslednjih učnih urah težavnejši, kdo bi o tem dvojil?

Učiteljski poklic je gotovo težak in zahteva celega človeka — vse njegove moči. Ako imamo to pred očmi, tudi lahko razumimo, da ima učitelj vso svojo delavnost koncentrovati v šoli. Visoko cenimo umetnike, ki svoje ideje v mrtvi tvarini utelesiti — oživiti znajo. Za kolikor višje pa še stoji učitelj — umetnik, ki ne le mrtvo tvarino, marveč živa bitja preustvarja! Iz rok Stvarnikovih došla je človeška duša, in učitelj je poklican, jenim zmožnostnim pripomagati k harmoničnemu razvoju.

Delavnost učitelja se udeležuje pri dopolnitvi dela Stvarnikovega; učitelj ni le sodelavec starišev in drugih odgojiteljev, marveč tudi sotrudnik božji. Tako vzvišen in svet je njegov poklic! Vestni učitelj ima to vedno v spominu in teži po oni popolnosti, ki ga dela njegovega poklica vrednega. Baš tako pa, kakor umetnik umetniško svoje delo le takrat izvesti zamore, ko je poprej izvršilna ideja v njem dozorela, ravno tako bode tudi učitelj še le takrat sposoben z odgojiteljsko učiteljskim načinom zadostovati svojemu vzvišenemu poklicu. Kajti tega, česar kdo sam nima in si pridobiti ne zna, tega tudi drugemu dati ne zamore. Pravi učitelj mora zatorej s vso močjo težiti po dovršenosti in biti prošinjen spoštovanja in ljubezni do svojega poklica! Ako ceni svoj poklic za to, kar v istini je, ne more si drugače, kakor ga resnično ljubiti.

Ljudsko šolstvo na Štajerskem 1884/5.

V šolskem letu 1884/5 bilo je na Štajerskem 769 javnih ljudskih šol, 22 ekspositor, 5 ekskurendo-postaj in 51 zasebnih šol. Od 769 javnih šol bilo je 325 jednorazrednih, 201 dvorazrednih, 118 trirazrednih, 75 čtirirazrednih, 43 petrazrednih šol; 2 šestrazredni in 1 sedemrazredna šola; 715 šol bilo je mešanih, 28 deških in 26 dekliških šol. Na 644 šolah bil je pouk celo- na 100 samo poludneven, na 24 deloma celo- deloma poludneven; 1 šola bila je brez pouka. Po jeziku, v katerem se poučuje, bilo je 533 nemških, 166 slovenskih in 70 utrakvističnih šol, v katerih se poučuje v obeh deželnih jezikih. Navedene šole in ekspoziture imele so skupaj 1649 razredov, od kojih je bilo 78 razdeljenih v paralelke. Nove šole enorazrednice so osnovane v Razvanjah pri Mariboru in pri sv. Miklavžu blizu Laškega trga, in čtirirazredna dekliška šola v Ivnici. Dvoje novih ekspositor in sicer v Muti-Thörl-u (v marenberskem okraju) in v Massingu (okraj Kindberg) se je aktivirila in ekspozitura v Tollinggraben-u (okraj Ljubno) se je spremenila v samostalno enorazrednico. Na enorazrednici v Plibergu (v irdningškem okraju) se ni poučevalo, ker ni primerne šolske hiše. Kar se tiče šolskih poslopij in naprav zadevajočih šolsko higieno, bilo je 196 prav dobrih, 290 dobrih, 185 poyoljnih in 98 nepovoljnih šol.

Otrok v dobi ali starosti za šolo je bilo 170.464 in sicer 85.708 dečkov in 84.756 deklic. Od teh je obiskovalo javne ljudske in meščanske šole 77.361 dečkov in 73.074 deklic; zasebne šole 1169 dečkov in 5171 deklic; višje, tovarniške in kmetijske šole 1748 dečkov in 151 deklic; doma se je poučevalo 150 dečkov in 311 deklic. Fizično ali duševno nesposobnih bilo je 1926 dečkov in 2114 deklic. Brez šolsk. pouka je ostalo 3353 dečkov in 3936 deklic, skupaj toraj 7289 otrok, t. j. 4·38% normalno razvitih za šolo sposobnih otrok. Vzrok slabega obiskovanja šol je bila pred vsem velika oddaljenost domače hiše od šole, nadalje nemarščina, pa tudi uboštvo. V zadnjem obziru so za olajšavo obiskovanja skrbela podporna društva, kakor tudi privatne osebe.

Poučevalo je na 4 meščanskih in 762 ljudskih šolah z 1640 razredi in 78 vzporednicami poleg 7 ravnateljjev 417 nadučiteljjev 550 učiteljjev, 350 podučiteljjev in 65 pomožnih učiteljjev; dalje 6 nadučiteljic, 52 učiteljic, 264 podučiteljic in 30 pomožnih učiteljic; vkup 1737 oseb. Vse so postavno za poučevanje osposobljene razven 25. Za poučevanje deklic v ročnih delih se je skrbelo na 439 šolah, za kar je bilo nastavljenih 286 učiteljic za ročna dela. Na pouk v telovadbi se je oziralo na 644 šolah, od katerih jih je 496 preskrbljenih s primernimi prostori in 301 šola ob enem tudi s potrebnimi telovadniškimi pripravami.

Stroški štajerskega dež. šolskega zaklada znašali so za čas od 1. sept. 1884 do 31. avgusta 1885 skupaj 1,078.859·07⁵ gld. in sicer za: 1. učiteljske plače, opr. doklade in remuneracije, vštveši one za poučevanje v ročnih delih 1,000.194·65 gld., 2. starostne doklade 71.546·90⁵ gld., 3. Remuneracije za poučevanje čez postavno mero 220 gld., 4. podpore 1.758·28 gld., 5. okrajne bukvarnice 596·75 gld., 6. okr. konferencije 3.587·64 gld. in 7. za razne stvari 954·85 gld. — Skupaj se je letos v tem času za 30.263·56 gld. več potrebovalo, ko leta 1883/4.

Listek.

(Feljton.)

Le zavoljo besede očetove.

(Spomin na otročja leta.)

Po Rosegger-ju predelal Armin Gradišnik.

Če hočem govoriti resnico, reči moram, da nisem vžil slabe vzgoje, marveč nobene. Ako sem bil priden, pobožen, poslušen otrok, hvalili so me stariši moji; če sem bil pa drugačen, pa so me ostro okregali. Pohvala mi je skoraj vselej dobro dela, in pri tem se me je lotilo čuvstvo, kakor da bi rastle v dolgost, kajti nekateri otroci so taki kakor rastline, ki le po upljivu dobrodejnega solnčnega sveta raste k višku.

Moj oče pa so bili mnenja, da mi ni rasti samo v dolgost, ampak tudi v širokost, in v to je treba resne strogosti.

Mati moja pa poznali so le ljubezen. Ljubezen ne potrebuje opravičenja, a mati so dejali: dobrovedni otroci se po strogem ravnanju lahko pokvarijo, kajti oni prekorečen duh, ki biva v mladini, strogost le še bolj ojači, ker mu podaja vedno novega netila. Dolgo časa otrok le dremlje in se ne zavé prav, takó, da se nam vidi, kakor da bi strogost nanj ugodno upljivala; a ko je otrok dorasel in pri moči, tedaj pa muči one, kateri so njega za dobe njegove nemoči mučili. Nasprotno pa ljubeznjivo ravnanje omejuje uporljivost otročjo; sreča otročja so ko vosek, kos voska dá se oviti okrog prstov, kadar je ogrét.

Moj oče so menda imeli tiste misli, a niso znali kazati svoje goreče ljubezni na zvonaj. Pri vsej svojej milobi bili so tihi in resni, kajti mnogo so imeli dela ter obilo skrbi. Bili so tudi dovtipni, a dovtip svoj kazali so mi še le takrat, ko so mislili o meni, da sem zanj góden, da zanj maram. V letih, ko sem prvi ducat hlač raztrgal, se niso ravno dosti ukvarjali z menoj, izvzemši tedaj, kadar sem kaj nerodnega učinil. Takrat pa so razlili vso svojo srd nad menoj. Njihova strogost in moja kazen pojavljali ste se navadno v tem, da so stopili pred me ter mi z resnimi besedami očitali pregrehe moje in označili mi kazen, katero bi bil zaslužil.

Ko so oče bili tako jezni, takrat postavil sem se vselej pred nje ter sem kakor okamenel stal pred njimi. Mej ostrim okaranjem zrl sem jim v srdito obličje. V svojem notranjem zmirom sem obžaloval svoj pregrešek, dobro sem si bil svest svoje krivde; a pri teh ukorih polastilo se me je neko čuvstvo: neko dražilno in radostno čuvstvo me je obslo vsikdar, ko so oče prav silno se ojedali nad menoj. Oči moje napoñile so se tedaj s solzami, kapljale so mi na lici, a jaz stal sem ko drevesce, gledal v očeta in tačas bilo mi je neizrečeno dobro pri srcu, in to tím bolj, čem bolj srdito so oče rohneli nad menoj. —

In če je potem nekaj tednov minolo, ne da bi bil kaj zléga naredil, in ko so oče ravnali vsled tega zmirom tako tiho in dobrotljivo z menoj, takrat se je polagoma v meni vzbuditi jela zopet ona moč, ki me je silila, da sem kaj učinil, kar je razjarilo mojega očeta. A to se ni zgodilo radi tega, da bi jih jezil, kajti silno rad sem jih imel, vzrok, da sem očeta razsrdil, ni bila zloba, marveč nekaj, česar si tedaj še nisem bil v svesti.

Nekoč napoči sveti večer. Poleti kupili so oče v Marijinem Celju črno Božjo martro. Ta svetinja bila je sestavljena iz svinčenega Krista ter iz mučilnih orodij, ki so tudi bila narejena iz svinca. To svetinjo so oče bili dobro spravili do svetega večera; takrat pa so jo vzeli iz omare ter jo postavili na domač oltarček, ki je bil prirejen na jednej steni naše stanice. Ko so imeli stariši in drugi domači zunaj pri gospodarstvu in v kuhinji opravila, da bi se dostojno pripravili na velik praznik, takrat pa sem se jaz vzpel na steno po Božjo martro, ne brigaje se za nevarnost, ki je pri tem pretila mojim ravnim udom. Kar sem nameraval, vrlo se mi je posrečilo. Stisnil sem se v kot za

peč ter pričel sem razkrojiti vdobljeno svetinjo. Z redkim veseljem lotil sem se dela. Z mojim zaklepčkom sem sprva snél lestevici, potem klešče in kladivo, na to Petrovega petelina in naposled ljubega Krista samega s križa. Deli tako razkrojeni videli so se mi veliko bolj zanimivi, nego pa prej v svojej skupnosti. A zdaj, ko sem z razdirajočim delom bil pri kraju ter hotel posamne dele zopet vkupej spraviti, a tega nisem vzmogel, postalo mi je kaj tesno v osrčju in zdelo se mi je, da mi kdo vrat zavija. — Ali se bodo to pot tudi le z besedami grozili nad menoj...? — Sicer sem mislil sam pri sebi: Črna Božja martra je sedaj lepša od prej; v Potoškej kapelici nahaja se tudi črn križ, na katerem nič ne visi, pa vendar ljudje hodijo tja, da molijo. In kdo pa potrebuje o božičnih praznikih križanega Boga? Tačas mora ležati v jasticah, učé g. župnik. In to hočem storiti tudi jaz.

Skrivil sem svinčenemu Kristu nogi in privil mu roki križem preko prs. Tako prirejenega Krista položil sem v košarico, kjer so spravljali mati svoje šivilno orodje. In te moje jasli postavil sem na hišen oltar. Križ pa sem skrivil v steljo posteljnaka, kjer so spavali sicer moji stariši. Pri tem pa nisem pomislil, da mora materina košarica ovaditi oropanje križa.

In osceda se je kmalu spolnila. Mati so prva opazili, da je njih košarica danes zašla mej domače svetnike gori na zidu.

„Komu pa je bila Božja martra tú gori na potu?“ oglasé se ob istem času oče.

Jaz stal sem na strani. Bilo mi je pri srečju, kakor onemu, kateremu se nudi prav grenkega pila. In stisnil sem se še bolj v zatišje.

Moj oče pa so prišli k meni ter me vprašali — kakor ne bi vedeli o ničemer — je-li ne vem, kam da je zginil križ? Takoj sem se zravnal k višku in jim zrl v obličje. Ponovili so vprašanje. Kazal sem s prstom proti postelji in lotile so se me solze, a zdi se mi, da nisem ni jedenkrat namignil svoji ustnici. —

Oče iskali so v stelji poskrit križ in ko so ga našli, niso bili jezni, marveč le iznenadjeni nad tolikšnjo oskrumbo svetinje. Postavili so golo Božjo martra na mizo. Želja po grenkem pilu postajala je čim večja. „Zdaj pač vidim“, pravijo prav mirno in snamejo klobuk s klina na steni „dobro vidim, da moram fanta enkrat pošteno kaznovati. Če uže sam Božji Krist ni več varen pred njim...!“ „V izbi mi ostani, fanté!“ zakričali so nad menoj ter odprli vrata in odšli.

„Teči za njimi in prosí jih“ dejali so mati „gredó odrezat brezovke.“

Stal sem, kakor bi me bili k tlem priklenili. Strašno jasno sem zdaj videl, kaj me čaka, a nisem bil v stanu, storiti le en korak v svojo obrambo. Otroci so v takih slučajih dostikrat izpostavljeni nekej sili, katero bi jaz ne imenoval samovoljo ali trmo, ampak nek dušni krč, ki poneha sam po sebi, ko minejo dražila, ki so ga uzočila. — Mati šli so na delo, v večerno-mračnej sobi bil sem sam in pred menoj na mizi nahajala se je pohabljená Božja martra. Vsakega šuma sem se močno ustrašil. V urnej omari, ki je stala ob steni ter segala skoraj od stropa do tál, pomikala se je navzdol — glasno rožljaje — utež ure, ki je ravno bila peto uro. Kar zaslišim, kako si nekdo zunaj otresa sneg s čevljev — bili so to očetovi koraki. Ko so oče stopili z brezovko v izbo, zginil sem.

Gredó v kuhinjo ter z glasnim, razburjenim glasom prašajo, kje da je fant? Zdaj pričeli so iskati po hiši; po vseh kotih so stikali, preiskali posteljo, premikali pohištva, a vse zamán! Slišal sem hojo nad menoj na podstrešju in čul sem, kakó se je dalo povelje, naj me iščó na skednji, po hlevih, ter naj me takoj, ko me zasledé, dovedó pred očeta... Ta svet večer si bode fant sigurno zapamtil za vse žive dni! — A niso me našli. Zdaj odposlali so dva hlapca, da bi popraševala pri so-edih po meni. Mati so jima pa še zabičili, da morata sè seboj vzeti moj jopič in klobuk, kajti, če sem zašel preko polja

ali gozda h kakemu sosedu, potem morem zmrzniti v tej zimi. Pač pravi križ je z otroci!

Odšli so vsi, hiša se je spraznila in v temnej izbi se ni videlo družega, nego sive štirikote ôken. Jaz tičal sem v urnej omari ter zrl skozi njene špranje v tmino. Skozi vrata, ki so bila prirejena v navijanje ure, zmuznil sem se v omaro ter sem v njej čisto po konci stal.

Koliko groze prestal sem tu v tem zavetišču! Vedel sem dobro, da vsa reč ne bode imela dobrega konca. Rotil sem se nad materino košarico, ki me je izdala, rotil se nad Božjo martro — le nad lastno lahkomišljenostjo rotiti se sem pozabil. In tako minile so ure, jaz pa sem ostal v po konci stoječej krsti. Uže mi je bila utež ure na temênu glave in počeniti sem moral, kajti sicer bi se bila ura ustavila, in to bi bilo dalo povod k navijanju ure in mojej najdbi. Ravno so prišli moji stariši v izbo, prižgali so luč ter pričeli prepirati se radi mene.

„Nikjer ne vem več iskati“ reko ôce ter se vtrujeni vsedejo na stol.

„Če bi se fant bil zmotil v gozdu ali če leži pod snegom?“ vskliknejo mati ter jamejo na glas jokati.

„Ne govori tako“ dejo ôce „jaz nečem tega slišati.“

„Ti nečeš slišati o tem in vendar si ga le ti zapodil s svojo besnostjo.“

„S to vejico ne bil bi fantu noge zdrobil“ odvrnejo ôce ter udarijo z brezovko ob mizo, da je kar zažvižgalo po zraku. „A zda, če ga dobim, prelomil bom gorjačo nad njim.“

„Le stori tako, le, vsaj mu znabiti ne boš mogel kaj žalega več storiti“ pravijo mati ter se jočejo še dalje. „Misliš li, da imaš otroke le zato, da zli-vaš svojo jezo nad njimi? Ljubi Bog ima torej uže prav, če jih še o pravem času vzame k sebi! Otroke se mora ljubiti, ako se hoče, da bode kaj pridnega doraslo iz njih.“

Na to ôce: „Kdo pa pravi, da jaz nimam fanta rad? Prav iz srea ga ljubim, Bog vé, da je res! A tega mu reči nečem; nečem ne pa tudi ne morem. Njega samega gotovo ne boli tako kakor mene, če ga moram kaznovati, to vém.“

„Jaz ga grem še enkrat iskat“, rečejo mati. „Jaz pa tudi nečem tu ostati“, odvrnejo ôce. „Ti moraš malo tople juhe popiti. čas večerje je uže napočil“, pravijo mati. „Jaz zdaj ničesar nečem jesti! Ne vem si drugače pomagati“, reko ôce, pokleknejo k mizi ter jamejo tiho moliti.

Mati pa so šli v kuhinjo ter tam na kup znosili moja zimska oblačila, da me bodo lahko odeli, ko me najdejo na pol zmrznenega. V izbi bilo je zopet vse tiho, meni pa v svojem skrivališču hotelo je srce počiti od same tuge in bolesti. Hipoma začeli so ôce mej molitvijo glasno ihtéti. Glavo so pobesili in vse njihovo telo se je treslo.

Jaz sem na glas zakričal. Po malo trenutkih rešila sta me ôce in mati iz ječe. Jokajoč oklenil sem se ôcetovih kolen in drugega nisem vzmogel reči, nego: „Moj ljubi, dragi ôce!“ Oni pa so me z obema rokama vzdignili ter stisnili k prsim svojim in moji lasje zmocili so se po solzah ôcetovih.

V tem hipu vzbudilo se mi je spoznanje. Videl sem, kako grdo je, tega ôceta jeziti in dražiti. A vedel sem zdaj tudi, zakaj da sem to storil. Iz golega hrepenenja, da vidim ôcetovo obličje, da jim zrem lahko v ôči ter slišim njihov glas. Ako uže niso mogli biti veseli z menoj, kakor so bili drugi ljudje, hotel sem videti vsaj njih srdit obraz, slišati njih ostro besedo. Vedno me je mikalo k njim. Uvidel sem zdaj, da se je godilo vse tako le zaradi ôcetovih ôči, le zavoljo besede ôcetove.

Od tega dne naprej se je mnogo predrugačilo. Ôce so si bili v svesti odslej moje ljubezni do njih in pri igri, pri delu pa i drugod radovoljno so mi kazali svoj mil obraz, mi nudili zvesto svojo besedo in ni mi bilo treba več, po zlobnosti pridobiti si to, po čemer tako željno hrepenelo je moje sree.

Dopisi.

Iz ptujske okolice. Prelepi dan 3. t. m. privabil je mnogo učiteljev našega okraja k mesečnemu zborovanju v Ptuj. Navzočih je bilo 23, katere je g. predsednik Fran Žiher zelo prijazno pozdravil, predstavljajoč dva na novo društvu pristopivša tovariša: gosp. Petra Pavlina iz Ptujске gore in g. Franja Briner-ja od sv. Urbana pri Ptujem. Bila sta z veseljem sprejeta. Zapisnik se po prečitaniu bez spremembe vsprejme. Znamenitih dopisov tokrat ni bilo. Ker je v zadnjem času več novih udov pristopilo, prečita g. predsednik pravila, ki se bodo po enoglasnem sklepu dale v tisk in potem vsakemu udu v roke.

Na to se oglasi g. Porekar k besedi, ki nam popisuje obširno naše domače netopirje in sicer posebno: „navadnega ušatega netopirja“ (Die gemeine Ohrenfledermaus. *Pecotus auritus*). On nam pravi, kako zanimivo življenje da imajo in kako nam koristijo, radi česa priporoča naj se v šoli posebno omenijo in učenci na to napeljujejo in podučijo, da jih ne greganjajo. Med predlogi je posebno omeniti ta g. nadučitelja Serajnika: „Društvo naj na dotičnem mestu prosi, da bi prevzel slavni okrajni šolski svet neposredno iztirjanje glob, (pri zamudah) ter se tako prihranilo toliko nepotrebnih zmešnjav in raznih sitnosti. Slavni okr. šolski svet naj bi potem ta spravljen denar v začetku šolskega leta razposlal na dotične šole, ker le tako bi se najhitreje lahko za uboge otroke kaj storilo.“ Predlog je bil soglasno sprejet.

Sedaj še se stavijo razna vprašanja in prošnje na navzočega našega zastopnika v okr. šolsk. svetu g. nadučitelja Robiča, ki je bil že pri predzadnem zborovanju zopet k našemu društvu pristopil. On obljubi mogoče storiti in hoče v prihodnjem zborovanju natanko poročati.

G. Strelec od sv. Marka se oglasi, da bo v prihodnjem zborovanju predaval nekatere zgodovinske črtice.

Ker se nikdo več k besedi ne oglasi, zaključi predsednik zborovanje, želeč, da bi se pri prihodnjem zborovanju spet v mnogobrojnem številu videli.

F. Zopf.

Od sv. Jurja v Slov. gor. (Št. lenartsko učit. društvo.) Nekateri čitatelji „Popotnika“, ki beró predstoječi naslov, bodo gotovo preseneteni tudi enkrat o našem društvu nekaj slišati. Mnogim pa morda celo znano ni, da tako društvo eksistuje. In vendar je naše društvo eno najstarejših učiteljskih društev na Štajerskem, če tudi je bilo do sedaj v slovenskih časnikih malo brati o njem.

Bilo je namreč v prosincu leta 1870, ko je tedajšni št. lenartski nadučitelj gospod Peter Irgolič povabil učitelje iz okraja k zborovanju v št. Lenart. Prišlo jih je 14 učiteljev, ki so osnovali učiteljsko društvo za št. lenartski okraj in 13. prosinea 1870. l. gospod P. Irgolič-a predsednikom volili. Več let za poredoma je zasedal on predsedniški stol in društvo se je lepo razvitalo, kajti imel je g. Irgolič zaupanje vseh svojih kolegov. Še danes je pri vseh v najboljšem spominu.

Zadnja leta je našemu društvu Irgoličev naslednik v službi, g. J. B. Reich predsedoval in ga v občo zadovoljnost vodil. Pri zborovanjih se je predavalo v podučnem in sploh pedagogičkem smislu, a žal vedno le — v nemščini! Zadnje zborovanje imelo je društvo letos 3. dne grudna v posloplju št. lenartske šole.

Zbralo se je 13 udov. Po srčnem pozdravu g. predsednika se je zapisnik od zadnjega zborovanja prečital in brez ugovora odobril. — Za tim se je društvu naznanil dopis iz Kostivnice, v katerem je g. Albert Planer javil svoj izstop iz št. lenartskega učit. društva. Mnogim udom je zelo žal za g. Planerja, kajti z njim je izgubilo društvo humorističnega in zmiraj veselega uda, kateri se ni samo odlikoval s tem, da je društvo pri vsaki priliki sè svojimi zanimi-

vimi in preljubljenimi govori razveseljeval, ampak tudi s tem, da je bil vsikdar — v pravem pomenu besede — kolega. — Bog ga obvari!

Potem je poročal gosp. Josip Zeilhofer o zborovanju štaj. učit. zaveze v Deutsch-Landsbergu. — Po dolgem in obširnem govoru je konečno opozoril ude na zborovanje, katero se prihodnjega leta namerava v Radgoni prirediti.

Za tem je sledil govor gospoda J. K. Budna: „Kako naj narodna šola na zdravje učencev upliva.“ — Da je bil ta govor resnično izvrsten, nam priča uže to, da je vse poslušalce take predramil, da se nekateri, ako smem reči, z otprtimi ustmi radovedno poslušali. G. govornik so je na tanko izpovedal vseh grehov, katere narodna šola v tem oziru zakrivi. — Med drugimi krajevnimi vzroki, vsled katerih narodna šola v zdravstvenih zadevah ne postopa po pedagogičnem načelu, je g. govornik objavil in ob enem dokazal, da je napačno in šoli na kvar, ako imajo šolske sobe in učitelj. stanovanja jeden in isti vhod. Izrekel je dalje željo, naj bi šolske oblasti pri zidanju novih šolskih poslopij gledale strogo na to, da se učitelj. stanovanje od šolskih sob popolnoma loči. — Ta razprava je bila z občno pohvalo sprejeta.

Preišlo se je k 4. točki dnevnega reda „Nasyeti“. — G. Svojmimir Žnudrl je stavil sledeča predloga, katera sta se z večino glasov sprejela: 1. „Naj se od sedaj o delovanju našega društva „Popotniku“ poročati biagovoli in 2. naj se ustanovi tako zvani „pevski zbor“, pri katerem imajo vsi udje sè zdravimi ušesi sodelovati in kateri zbor naj g. Vekoslav Kristl, uč. pri sv. Barbari vodi.

Dalje je zgoraj imenovani stavil predlog, naj bi se sosedni tovariši, namreč gg. učitelji od sv. Ane na Krembergu in Negove k pristopu k našemu društvu povabili. — G. predsednik je opirajoč se na društvena pravila poročevalca s tem zavrnil, da ima vsak, kder želi društvu pristopiti, to odboru ustno ali pismeno naznaniti.

Dalje je g. J. K. Budna se v kratkih besedah britko spominjal g. Matija Urabiča, katerega je nedavno nemila smrt pokosila in kateri je dolgo časa služboval e. kr. davkariji pri sv. Lenartu, ter marsikaterokrat učiteljem krvavo zaslužene groše izplačeval, ter bil skozi in skozi duša napredka in iskren prijatelj učiteljem. Vsi zbrani so v znamenje sočutja vstali.

Konečno se je vršila volitev novega odbora. Voljeni so bili gg.: J. K. Budna (sv. Benedikt) predsednikom, G. Jaunik (sv. Anton) podpredsednikom, M. Rajšp (št. Jur) denarničarjem, Josefina Wutt (št. Lenart) in Svojmimir Žnudrl (št. Jur) zapisnikarjem.

Prihodnje zborovanje bode 3. prosinca 1886. l. v št. lenartški narodni šoli. Upamo, da se bodo tega zborovanja udeležili tudi gg. učitelji od sv. Ane, od Negove in od sv. Treh kraljev.

Svojmimir Ž.

Novice in razne stvari.

[C. kr. štaj. dež. šolski svet] je dovolil, da se osnovi v Ptujju dekliska nadaljevalna šola.

[C. kr. okr. šolskim nadzornikom] za kočevski šolski okraj namesto umrlega vit. Gariboldija imenovan je g. Janez Kamljanec, prof. veronauka v Kočevju.

[Posnemanje vredno.] Znani podpornik vseh koristnih in blagodejnih narodnih podjetij, gospod Ivan Vilhar, je pristopil prvi ljubljanski podružnici „Družbe sv. Cirila in Metoda“ z doneskom 100 gld. kot pokrovitelj.

[Na 4razredni okol. šoli z dyema vzporednicama v Ptujju]. kjer podučuje 6 učiteljev, je letos 598 obiskajočih učencev..

[Novi prost šolski dan] Minister nauka in bogočastja izdal je naredbo, da mora 19. dan novembra kot godovdan naše cesarice biti prost dan za vse ljudske in meščanske šole, za vse pripravnice, gimnazije in realke. — Ukazal je tudi deželnim šolskim oblastvom, naj drugo same vkrenejo, kako se bode dostojno praznoval ta šolski praznik.

[† Ignacij Lopič], nadučitelj pri sv. Janžu na dravskem polju je 12. t. m. popoldne ob 4. uri po dolgotrajnej in mučnej bolezni, 45 let star, umrl. N v m. p!

[„Landwirthschaftl. Mittheilungen“] se dobé tudi v slovenskem jeziku in dobro bi bilo, ko bi šolska vodstva po naših krajih za take prosila, da jih lahko tudi kmetom izposojujejo.

[Uredništvo in založništvo „Kresovo“ v Celovecu] izdalo je do svojih naročnikov in do slovenskega razumništva naznanilo, vsled kojega se „Kres“ pretvori s šestim letnikom v znanstven list. Izhajal bode kot četrtletnik koncem vsakega četrletja v zvezkih, najmanj po šest tiskanih pól obsegajočih, v dosedanjej „Kresovej“ obliki. List bode gojil kolikor mogoče vse znanstvene stroke, a pri tem se vzlasti oziral na naše domače potrebe. Pričakuje se, da listu ostanejo vsi dosedanji naročniki zvesti podporniki in prijatelji. Ako se število njegovih prejemnikov pomnoži, tedaj se bode primerno povečal tudi njegov obseg. Cena listu je za celo leto 3 gld. brez znižane cene. Kdor naroči skupaj 12 izvodov, dobi enega povrh. Naročnina naj se pošlje tiskarni družbe sv. Mohorja vsakako do 15. marca l. 1886., da se ve, koliko iztisev jo treba napraviti. Na neplačnike se pri razpošiljanju ne bode oziralo. Prvi zvezek VI. letnika izide koncem meseca marca 1886. — Mi to za Slovence velevažno podjetje priporočamo v najkrepkejšo podporo.

[„Slov. pevsko društvo“] je za II. veliki pevski zbor, ki bo prihodnje leto v Ptujju, izvolilo že dve pesni in sicer: 1. A. Förster — Ave Marija — iz operete „Gorenski slavček“ — mešani zbor sè spremljevanjem orkestra in 2. dr. Benj. Ipavec — Kdo je mar? — moški zbor sè samospevi in spremljevanjem orkestra. Ti se bode v kratkem razposlali; druge pridejo pozneje. Pridne vaje in vplačevanje doneskov se priporočajo. Predsednik.

[Božičnica], ki se je v sredo 23. t. m. popoldan vršila v leitersberški šoli v Mariboru, se je kaj vrlo ponesla. Nad 230 revnih šolarčkov je bilo obdarjenih z raznimi oblačili, šolskimi rečmi in drugimi darovi. Milosrdne, ljubeznive gospe in gospodičine, ki so napravile otročičem tako obilno veselja, našle so zadostenje za svoj trud gotovo v veselih obrazih obdarjenih in v prepričanju dobrega dela. Bog jim plati!

[Zahvala.] Slavna družba sv. Mohora v Celovecu je bukvarnici podpisane ljudske šole blagodušno podarila več zanimivih knjig, za kar se ji v imenu učiteljstva in učencev tukaj očitna hvala izreka. — Šolsko voditeljstvo pri sv. Jurju na Pesnici, dne 15. decembra 1885. Jože Družovič, vodja.

Vabilo. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico bode imelo dne 14. januvarja 1886. svoje glavno zborovanje. Na dnevnem redu je med drugim volitva novega društvenega odbora. P. n. člani se k prav obilni udeležbi tega zborovanja vlnudno vabijo. odbor.

Vabilo k glavnemu zborovanju ptujškega učiteljsk. društva dne 14. januv. 1886. Vzpored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Kralj Matjaž, predava gosp. Strelec. 3. Kmetijski napredovalni tečaj v Mariboru, predava Žiher. 4. Volitev novega odbora. 5. Nasveti. K obilnej udeležbi vabi odbor.

Spremembe pri učiteljstvu.

Gosp. France Ferline je bil prameščen iz ptujske okolice v Šmarje. Na njegovo mesto je prišel g. Dragotin Zupančič. — G. Vinko Jug, dosedaj provizoričen učitelj pri sv. Miklavžu na dr. polju postal je definitiven na svojem mestu. — Marib. učit. pripravnika gg. Frauc Kurman in Matija Hecl nameščena sta podučiteljem v Konjicah. — G. Ignacij Lopič, nadučitelj pri sv. Janžu na dr. p. je umrl. N. v m. p!

Listnica.

Gosp. S. Ž. v št. J.: Tako je prav! Le še večkrat kaj. — G. A. P. v P.: To, kar želite, prihodnjič. Da ste nam zdravi! — G. A. G. v S.: Lepa hvala, Vse drugo pismeno. — G. V. J. v št. J.: Imate prav; ostane bolje neobjavljeno. Pošljite kaj drugega. Zdravil! — G. J. F. v Lj. in g. F. P. v P.: Zmanjkalo nam je za to pot prostora. Prihodnjič gotovo! — Vsem našim sotrudnikom in prijateljem našim želimo prav vesele praznike in veselo novo leto!

Štev. 614.

NATEČAJ.

Na četrirazredni ljudski šoli v Hrastniku se **podučiteljsko mesto** z dohodki po III. plačilnem razredu in prostim stanovanjem definitivno ali tudi provizorično umešča. — Prosilci ali prosilke za to službo naj svoje redno instruirane prošnje predpisanim potem do 15. januarja 1886 vložijo pri kraju. šolsk. svetu v Hrastniku.

Okr. šolski svet v Laškem trgu, dne 12. decembra 1885.

Predsednik:

Kolenc, s. r.

Štev. 628.

Učiteljsko mesto.

Na enorazredni ljudski šoli pri sv. Miklavžu se do sedaj provizorično oskrbovano učiteljsko mesto z dohodki po III. plačilnem razredu in prostim stanovanjem definitivno umešča. — Prosilci za to službo naj svoje redno instruirane prošnje z dokazom, da so sposobni subsidarično poučevati tudi v katoliškem veronauku, dološljejo predpisanim potem do 15. januarja 1886 krajnemu šolskemu svetu pri sv. Miklavžu nad Laškim trgov, pošta Laški trg (Tüffer).

Okr. šolski svet v Laškem trgu, dne 12. decembra 1885.

Predsednik:

Kolenc s. r.

Štev. 841.

Učiteljsko mesto

na enorazredni ljudski šoli v Svičini z dohodki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem se razpisuje. — Prosilci naj pošljejo svoje prošnje z dokazom za sposobnost poučevanja v kersčanskem nauku do 15. januarja 1886 krajnemu šolskemu svetu v Svičini.

Okr. šolski svet v Mariboru, dne 4. decembra 1885.

Predsednik

Hein s. r.

Štev. 774.

Podučiteljsko mesto

na dvorazredni ljudski šoli pri sv. Mariji v Puščavi z dohodki III. razreda in prostim stanovanjem se razpisuje. — Prošnje se imajo do konca meseca decembra t. l. poslati kraj. šolskemu svetu pri sv. Mariji v Puščavi.

Okr. šolski svet v Mariboru, dne 5. decembra 1885.

Predsednik:

Hein s. r.

Štev. 306.

Podučiteljsko mesto

na štirirazredni ljudski šoli pri sv. Lenartu z dohodki III. plačilnega razreda se razpisuje. — Prošnje naj se do 15. januarja 1886 krajnemu šolskemu svetu pri sv. Lenartu pošljejo.

Okr. šolski svet sv. Lenart, dne 30. novembra 1885.

Predsednik:

Hein s. r.

